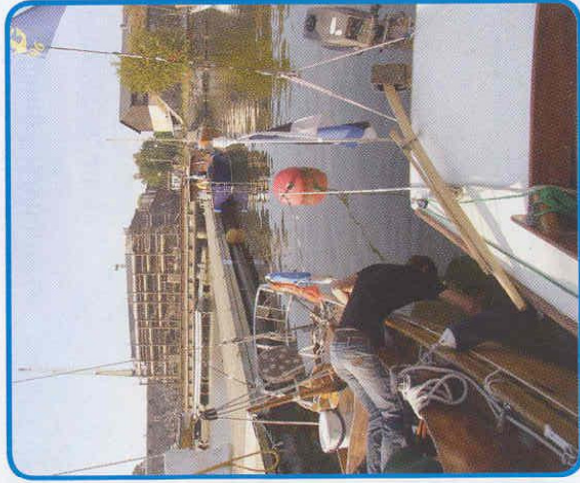

Folkboodiga Helsingis võistlemas

Viapori Tuoppi on soomlaste pikkade traditsioonidega puulaevaregatt. Seda korraldatakse juba aastast 1985. Alates aastast 2003 on esimese Eestist pärit jahina igal aastal osalenud üks eesti puulaev – folkboot nimega Greta. Gretal endal on samuti pikk elulugu, ehitatud ikkagi juba 1968. aastal, käinud läbi mitme omaniku käest ning episoodilistes rollides koguni raamatukülgedele raitunud.

Ühel kolmapäeva õhtul, just pärast langevarjuga maandumist tunnen, et telefon vibreerib taskus. Priit, HobiKlubist, näitab ekraan. "Kas sa reedest pühapäevani Gretaga Soome puulaevaregatile tahaksid minna ning hiljem sellest HobiKlubisse kirjutada?" Luban järgmisel hommikul oma sõna öelda ning tagasi helistada. Jutt lühike – juba neljapäeva õhtul olen kompsudega Piritil ning laon need lahkesti tervitanud Miku juhatusel koisse.

Hommikune võistluse eelne ettevalmistus, võistlejad

Mõnus öine kruisimine

Selgub aga, et enne kui sõit Soome pool lahti läheb, on vaja pisut Greta masti sättida, millele lõppkokkuvõttes kulub üsna mitu tundi. Nii et startides on juba kergelt hämardunud ja Aegna alla jõuame ikka päris pimedas. Laevas on peale minu ning kipper Miku veel viimase rõõmsameelne abikaasa Ingrid ning juba mainitud Priit.

"Ai, raisk, see viimane paat läks liiga pikaks!" teatas Mikk pisut kibedalt, kui startipauk käis ja meil oli stardiliinini veel tükk maad sõita. Õnneks ei olnud me teps mitte viimased.

Jõudnud Aegnast mööda, võttis siiani Miku käes olnud tüürpinni üle Priit, kes hoidis seda kangelaslikult peaaegu Soomeni. Enne allkirjutanu magama kobimist muutus kuupäev ehk jõudis kätte kesköö, mis tõi Ingridi juubeli, õnnitlused ja väikese napsi.

Hommikul kella kuue paiku koist välja pugedes jäi esimese asjana silma Priit, kes nägi välja nagu oleks ta mõnest Hollywoodi B-kategooria *zombie*-filmist välja astunud, ikkagi pikk tööpäev selja taga ning lisaks üle kuue tunni roolimist, neist üsna mitu üksinda igavas õrnas pakstaaktuules.

Ega siis midagi, kuna Mikk ja Ingrid magasid õiglase und, tuli minul, vähekogenul pinn enda kätte võtta, pilk kompassile kinnitada ning edasi purjetada. Imestasin, kuidas Priit nii kaua vastu oli pidanud – rutin pilk purjedele, kompassile, ümberringi ja siis taas purjedele jne oli ülimalt uimutav.

Oma osa andsid ka väikesed sujuvad lained ning nõrk tuuleke.

Ühel hetkel paistis paremas poordis asi, mida pidasin pisikeseks laevukeseks. Järgmise vaatamise ringiga sinna jõudes oli see aga juba märgatavalt suuremaks muutunud ning kurss tundus täpselt Greta keskohta olevat. Peagi hakkas unesegune silm eristama ka ehmatavaid detaile – hiigelsuur konteinerlaev, mille kiirus säärane, et laeva ninas olevast "munast" paiskus veepilv meetri-paari kõrgusele üles.

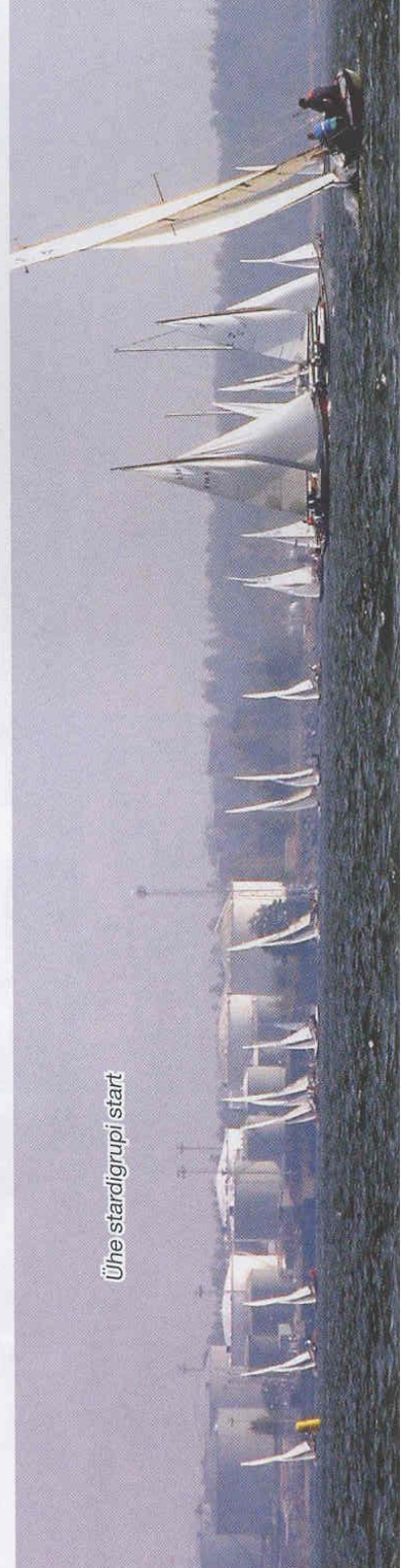

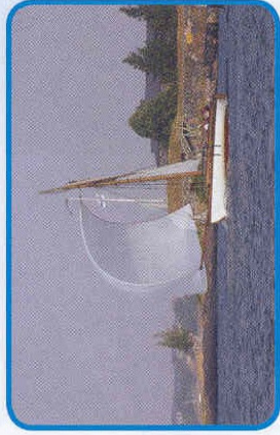
ja kohtunikud

Öelda, et jube oli ikkagi algaja peaaegu üksi võõra laeva roolis) on vähe öeldud. Õnneks siiski kursid ei ristunud ning hiiglane sõitis 1-2 kaabeltau kauguselt ahtrist mööda. Aga need lained, mis sealt tulid! Minu arvates oleks see suureamplituudiline kõikumine pidanud sumudki äratama, kuid koigest kosis kõigest kahte tooni norinat ning ühte hingamist.

Veidi hiljem hakkas tekkima võistlus ajaga – Priit pidi jõudma hommikusele kiirlaevale. Et tuul oli suhteliselt õrnake, oli õhus küsimus, kas purjega jõuab, või peaks mootori käivitama. Jõudsime.

Ühe stardigrupi start

Esimesed startijad üht ...

Passikontrollist läbi käinud, kinnitasime peagi otsad Helsingi kesklinnas küllaliskail ning Priit pani kandade välkudes jooksu.

Paut ümber märgi tehtud, kostis tüürpinni juurest: "Spinn üles!" ja eespool läks kiireks sahmimiseks. Pärast umbes minuti pikkust sebmist kostis sealt samast: "Miks kurat spinn üles ei lähe?", millele eestpoolt tuli stüüdlaslik vastus: "Keerduis, raisk, sorry."

... ja pisut teist tüüpi purjestusega

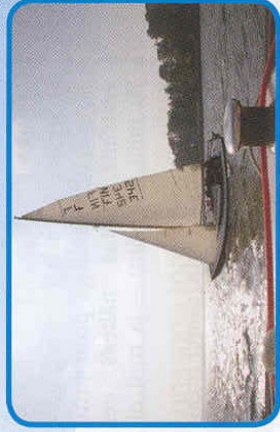
Veetnud päeva Helsingis ringi tuiates, võtsimekursiSuomenlinnasartegrupile, kus pärast sekeldusi kaikohta leidmisega tegime ka väikese ringkäigu. Võimas, 1748. aastal ehitatud merekindlus on tõeliselt muljetavaldav.

Aga ka veesõidukite tõeline segapuder, mis ümberringi merele vaadates paistab – alates suurtest ja majesteetlikest reisilaevadest, lõpetades pisikeste närviliste skuutritega. Sinna vahele mahuvad nii kiirlaevad, kõikvõimalikes suurustes purjekad kui ka mootorpaadid, -kaatrid jms.

Seda vaatepilti, päikesesoojust tagasiKiirgavaid graniitkaljusid, päikese- loojagut ning peamiselt Saku ja Karhu õlut oli tulnud nautima ka suur hulk kohalikke, peaaegjalikult nooremapoolset rahvast. Õhtu lõpetuseks veel veidike konjakit ning kodust kaasavõetud kooki ikka Ingridi juubeli puhul.

Jälgides pisut eespool olevat folkbooti ning seda, kui julgelt see otse kaljusaare kõrvalt lõikas, küsisin – "On's siin ka karilesõitmisi juhtunud?" "Jah, pea igal aastal," vastas Mikk ning otseselt tellitult osutas seepeale eessõitvale jahile, "näe, saidki kivi otsa!"

Kui jahist mööda sõitsime, hüüdis kõva häälega sealsetele paatnikele juhtmõre, kuidas tonida kreenialusele poordile, et niiviisi kiilu ülespoole saada ning kivitl lahti pääseda – nood aga tegid risti vastupidi.

Folkboodi stiilnäide

Üle 200 puujahi korraga!

Hommikul ärgates oli ümberringi kosta kõvalhäälselt soomekeelset juttu, kopsimist, kirumist, purjede plaginat ja kõiki muid hääli, mis käivad kaas purjelaeva regatiks ettevalmistamisega.

Meie alustasime samuti ettevalmistusi sõiduks – keetsime kohvi ning katsime laua võilevadega. Seda saatis pidev vool puitleavu, mis sadamast väljusid, üks uhkem ja ilusam kui teine. Olles kõik ülenäärast kaalu põhjustava kraami nagu suur aku, päramootor jms kaldale kandnud ning võtnud peale meeskonna neljanda liikme, asusime meiegi teele. Vaatepilt, mis sadamast väljudes ning ümber saarenuka keerates avanes, oli minu jaoks täiesti uskumatu. Olles mõnedki korrad Piriita kolmapäevakutel osalenud, arvasin, et olen näinud korraga veel palju purjekaid. Aga see siin oli midagi hoopis teisest klassist – kui Piriital võib kolmapäeviti näha umbes 20–30 purje, siis Viapori Tuoppi starti suundudes oli silmapiir sõna otseses mõttes purjedest valge – neid tundus olema sadu.

Hiljem kontrollides selgus, et kokku üle 200 jahi 19 stardigrupis. Enamik tüüpiliselt valged bermuudapurjed, kuid aeg-ajalt jäi silmakahtereid, jaulle, ketse, üksikuunar ning ka mõned veidi kurjakuultavad mustad või punased purjed. Esimene start oli juba antud ning meie sõitsid vastu "kalapaadid" – lahtised tekita alused, mitmel suurel gennakerid üleväl – võrratu vaatepilt.

Et tuul oli üsna korralik, sain ruttu selgeks, kuidas folkboodiga sõitmine käib. Seda nii Gretal koist-koisse loksudes ja kukkuvaid asju päästes, kui ka vaadates ees- ja tagapool sõitvaid folkboote, mille kreen oli muljetavaldav. "Kui kõva tuulega Gretaga sõita kannatab?" esitan järjekordse maaroti küsimuse. "No kui Piriita kolmapäevane sõit tugeva tuule tõttu ära jäetakse, lähme meie ikka välja, et mõnusat sõitu nautida," vastab seepeale Mikk.

Stardis oli 32 folkbooti (rekord eelnevatest aastatest on 47). Jäime startides juhtgrupist pisut tahapoole, kuid see ei tähendanud sugugi, et oleks igav olnud – ümberringi olid jahid, mille meeskonnad üritasid alustest viimast välja pigistada.

Rebimine oli pidev ja põnev, iga järgmise pöördega ning tuulesuuna muutusega olukord vaheldus, oli etteõttajaid või mahajääjaid. Taaskord võis imetleda maaroti arvates ümberminemise äärel olevaid folkareid ja ka pisut koomilisi juhtumeid, nagu näiteks Fortuna-nimelise jahi küljelaudade vahelt rippuv tihendusmassi riba.

Pärast allatuulekursile keeramist oli tülk tegemist, et spinnakeri üles saada, oli teine parasjagu keerduis. Viimaks üleväl, jäi tema ohjeldamine minu hoolteks. Sooti tirides ja tõmmates, pea kuklas päikese käes kiiskavaid valgeid purjeid kisitades möödus minu jaoks terve igavik.

Kui tundsin, et nüüd kohe-kohe ei jaksa mitte ühtegi korda enam soodist spinnakeri kokkukukkumise vältimiseks tõmmata, sain küsimusele "Kui kaua veeel?" vastuseks näpuga näidatud suuna järgmise märgini – õnneks juba peaaegu käelutuses.

Kogu selle aja, aga ka edaspidi sebis ümberringi igas suunas liikuvaid erineva suuruse, kuju ja purjestusega paate – alati ei olnudki võimalik aru saada, kes neist võistlema, kes pealt vaatama tulnud.

Üks kindel pealtvaataja siiski oli – määratusuur puukatamaraan, tõeline iludus. Kõik puitpinnad piinlikult läikivaks lakitud ning detailide kujugi väga omapärane (vt. pilti).

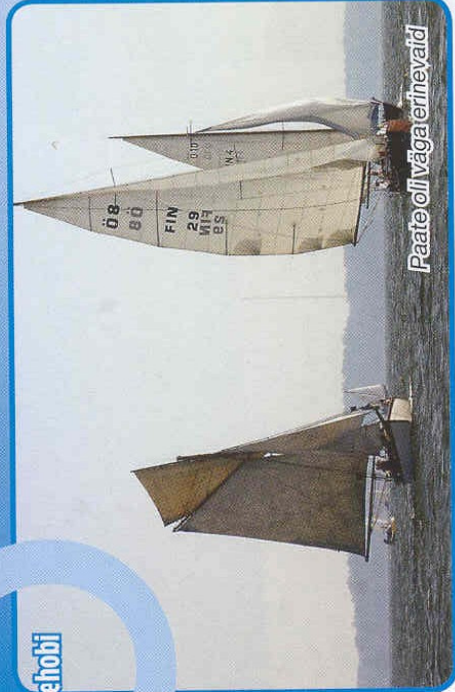
Peagi pärast üksikult kaljusaarenukil kõrguva "nukra" WC-poti märkamist jõudsin suure sebmise ja rahmeldamisega lõpuks üle finišijoonle, väsinud ihuliikmetele oli lõpuvile tõeline õnnistus – tähendas see ju, et edasi on ainult mõnus lustipurjetamine kuni sadamani.

Ühissaun ja kojusõit

Sadamasse jõudnud, läks suur osa rahvast kõrvalsaarel asuvasse Soome merevækooli sauna, mida soomlased ise peavad kui mitte maailma, siis Soome suurimaks. Kes ENSV ajal ühiskondlikke linnasaunu külastanud, saab suhteliselt täpse pildi – puudu olid ainult villaste mütsidega vene rahvusest papid. Soome kombe kohaselt loomulikult segasaun ning kaks Itaalia tütarlast, kes elus esimest korda sauna juhtusid, said ilmselt elu lõpuni meelde jääva emotsiooni.

Lavaruumi sisseastudes võis näha umbes paari-kolmesadast inimest maast mitme meetrini kõrguva lae alla ulataval laval, kõikvaljuhäälselt üksteisega juttu ajamas – üsna paras lärm. Lisaks kõik ihualasti tohtus kuumuses – itaallannade silmad olid suured nagu tõllarattad.

Puhtad ja kuumast õhkavad, saime mõne aja pärast kuulda ka võistluse lõpptulemused. Et klasse ning jahte oli

rannikult, alustasid esimesed kodusõitu juba varavalges. Ühte härrat, kellega pisut juttu vestsime, ootas näiteks ees 70 miili kodusõitu – ja tuul oli vastu...

Pärast pisukest tuuri saarel, regati ajalugu kajastava fotonäituse vaatamist ning toreda Soome abielupaariga lõunatamist oli aeg hakata kodu poole sättima. Seda enam, et tuul tundus kogu aeg tõusvat ja kohises kenasti varjatud sadamas maaroti jaoks üsna hirmuäratavalt.

Tasahilju sadamast välja, sealsamas kõrval oleva passikontrolli kai juurde seilanud ning otsad kinnitanud, nägime kai teisele küljele silduvat suurt ja uhket jahrit, millel tekk märg ning inimesed kõik veest tilkuvad ja nii mornid, et isegi otste kinnitamisele appi rutanud tollitegelasele poetasid yaid mokaotsast vastuseid. Nähes teisel pool kaid vaevu üle serva paistvat Gretat ning selle alhtris sinimustvalget lippu, küsisid nad uskumatu näoga, kuhu minek. Saanud

palju, võttis see koos autasustamisega tublitunnikese. Gretaolipositioneerinud kohale 18 – tagapool, kui Mikk oli lootnud. Lootus oli, et ehk saab parema koha kui eelmise aasta 13. aga läks nagu läks. Paarsada kilo ülekaalu rohkemat ei võimalda. Öhtul oli plaanis veel regati lõpetamine, mis minul jäi küll kahjuks lõpetamata, spinnaker, saun ja õlu tegid oma töö.

Järgmisel hommikul oli melu vaiksem, kuid sadamast väljavoolavate jahtide hulk meenutas eelmist päeva – kuna aluseid oli kokku tulnud kogu Soome

Soome sepp

vastuseks, et koju, pööritasid kõik silmi ja tegid imelikku nägu.

Tolli- ja passiformaalsused läbitud ja saarte vahelt välja jõudnud, sain aru, miks. Laine oli kõrge ja tuul kiskus Gretat parasjagu kreeni. Tore oli vaadata koju jõudvaid jahte, kes ainult fokkpurjega, kes rehvitud groodiga ning kes suisa ilma purjedeta kulgesid, ning mõelda, mida nad arvavad täispurjes avamere

Greta

poole rihkivast, vaevu lainete vahelt paistvast folkboodist.

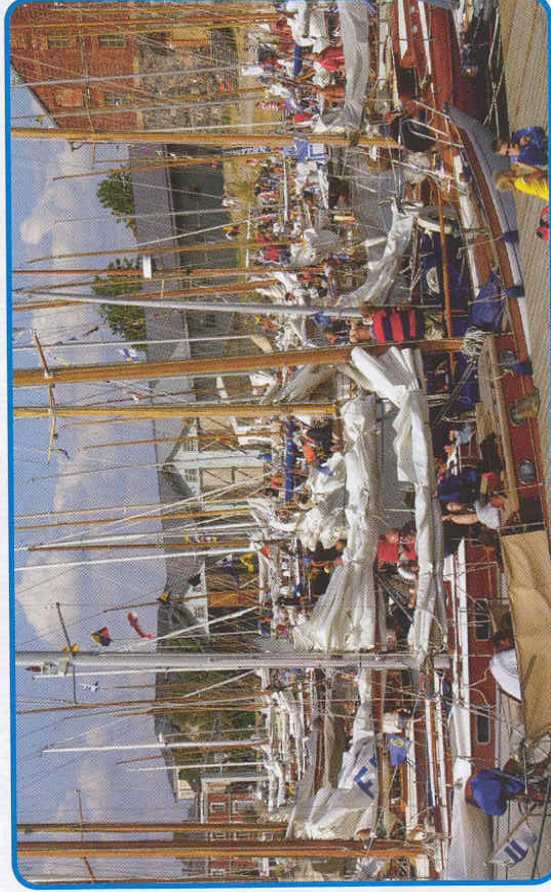
Meil aga oli rahulik – mõned üksikud üle nina lõövad lainesahmakad ei anna ju veel põhjust närveerimiseks. Paari tunni pärast andis aga tuul kõvasti järele ning reisi lõpuosa mõõdus rahulikult kulgedes. Tallima lahte jõudes seisime praktiliselt paigal keset peegelsiledat merd, nii et mõneks ajaks tuli mootor käivitada.

Et sel ajal oli väljas juba kottipime, häiris metsikult kohalike ametnike ülbust, kes kas lootsi- või piirivalvekaatriga hirmsa vaardiga meie külje alt läbi kihutasid, kogu lähenemise aja meid võimsa projektoriga pimestades.

Kui Pirta passikontroll oli üles aetud ning taaskord munsteroll esitatud, vaatasin kella – 02.30. Üle lahe sõit oli kestnud pea 8 tundi.

Erik Suit

foto: Erik Suit

Vaade sadamale pärast finishti

NAVIGAATOR

GPS hinnad alates 2200.-

NÜÜ 350 10 900.-

Eesti kaart!!!

Jakari Marine OÜ
Regati pst 1, 11911 Tallinn
Tel 639 8993, faks 639 8994
www.jakari.ee

Garmin StreetPilot 2720 12 900.-

puutetundlik ekraan, Euroopa teed ja linnad

